

**ADVIES NR. 99/09 VAN 9 NOVEMBER 1999 GEWIJZIGD OP 25 JULI 2000
BETREFFENDE EEN AANTAL VRAGEN UITGAANDE VAN HET MINISTERIE VAN
SOCIALE ZAKEN, VOLKSGEZONDHEID EN LEEFMILIEU M.B.T. DE
VEILIGHEIDSCONSULENTEN IN DE OPENBARE CENTRA VOOR
MAATSCHAPPELIJK WELZIJN**

Gelet op de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid;

Gelet op het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 houdende de organisatie van de informatieveiligheid bij de instellingen van sociale zekerheid;

Gelet de brief van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu van 9 september 1999;

Gelet op het auditoraatsrapport van de Kruispuntbank;

Gelet op het verslag voorgelegd door de heer F. Ringelheim.

Dit advies heeft tot doel een aantal vragen te beantwoorden betreffende het statuut en de taak van veiligheidsconsulenten in de O.C.M.W.'s

1. Voorbeschouwingen

Vanuit juridisch oogpunt worden de O.C.M.W.'s als sociale zekerheidsinstellingen beschouwd die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Als gevolg hiervan dienen zij, indien ze inlichtingen betreffende een bepaalde persoon nodig hebben, of indien zij zelf sociale gegevens over een persoon kunnen meedelen binnen het netwerk, deze op te vragen of mee te delen via de Kruispuntbank.

Tot voor kort was de sector van de O.C.M.W.'s nog niet op het Kruispuntbanknetwerk aangesloten. Eén van de redenen voor deze uitgestelde aansluiting was de moeilijkheid om een instantie te vinden die over een rechtstreekse verbinding met de Kruispuntbank beschikte en die tevens bereid was in te staan voor het beheer van het secundair netwerk van de O.C.M.W.'s. Deze rol werd in 1998 toevertrouwd aan het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu dat sindsdien in zijn hoedanigheid van beheersinstelling een sectorieel verwijzingsrepertorium bijhoudt met doorverwijzingen naar de verschillende O.C.M.W.'s.

De toetreding van de O.C.M.W.'s tot het netwerk van de sociale zekerheid had o.a. tot gevolg dat zij dezelfde veiligheidsverplichtingen moesten respecteren als de huidige deelnemende netwerkinstellingen. Eén van deze verplichtingen betreft de inrichting van een informatieveiligheidsdienst met aan het hoofd een veiligheidsconsulent.

Echter, de aanstelling van een veiligheidsconsulent doet bij de O.C.M.W.'s enkele vragen rijzen omtrent de precieze aard van zijn opdracht. De meest gestelde vragen werden door het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu verzameld en per schrijven van 9 september 1999 aan het Toezichtscomité voor advies overgemaakt.

2. De meest courante vragen die de O.C.M.W.'s zich stellen in het kader van de aanduiding van een veiligheidsconsulent

- 2.1. Wie moet er voor een O.C.M.W. controleren of de veiligheidsconsulenten geen activiteiten uitoefenen die onverenigbaar zijn met hun opdracht (de desbetreffende beheersinstelling, het Toezichtscomité of het O.C.M.W. in kwestie)?

Artikel 4 van het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 houdende de organisatie van de informatieveiligheid bij de instellingen van sociale zekerheid bepaalt dat een veiligheidsconsulent en zijn eventuele adjuncten in de primaire netwerkinstellingen en in de beheersinstellingen van een secundair netwerk pas worden aangesteld na advies van het Toezichtscomité. Alvorens zijn advies uit te brengen moet het Toezichtscomité nagaan of de kandidaat veiligheidsconsulent voldoende gevormd is, over de vereiste tijd beschikt en geen activiteiten uitoefent die onverenigbaar zijn met de hem toevertrouwde veiligheidsopdracht. Deze adviesinwinning bij het Toezichtscomité of bij een andere instantie is, volgens de tekst van het hoger vernoemd koninklijk besluit, daarentegen niet vereist voor de aanstelling van een veiligheidsconsulent in een instelling die deel uitmaakt van een secundair netwerk.

Vermits de aanduiding van de veiligheidsconsulent toekomt aan de directie van het O.C.M.W. is het haar taak om de bovenvermelde kwaliteits- en bekwaamheidscriteria toe te passen. De directie van het O.C.M.W. moet erop toezien dat de aangestelde veiligheidsconsulent een toereikende vorming genoot, genoeg tijd krijgt voor de uitvoering van de veiligheidsopdrachten en geen onverenigbare activiteiten met de functie van veiligheidsconsulent verricht.

Het toezicht op de naleving van de Kruispuntbankwet en haar uitvoeringsmaatregelen vertrouwd de wetgever als opdracht toe aan het Toezichtscomité. Het comité moet onder meer onderzoeken of de aangeduide veiligheidsconsulent beantwoordt aan het wettelijk vastgelegde profiel.

- 2.2. Wie moet er voor een O.C.M.W. controleren of de veiligheidsconsulenten voldoende kennis en beschikbare tijd hebben voor de goede uitvoering van hun opdracht (de desbetreffende beheersinstelling, het Toezichtscomité of het O.C.M.W. in kwestie)?

Het antwoord op deze vraag is terug te vinden in punt 2.1. hierboven.

- 2.3. In de OCMW's vervult de persoon belast met het dagelijks bestuur van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn tevens de rol van secretaris van het OCMW. Is deze functie van secretaris verenigbaar met die van veiligheidsconsulent?

Het is wenselijk dat de OCMW-secretaris en de veiligheidsconsulent twee verschillende personen zijn. De Kruispuntbankwet en het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 werden in die zin opgevat. De veiligheidsconsulent verstrekt adviezen die de verantwoordelijke van de instelling beslist al dan niet op te volgen. Deze onverenigbaarheid tussen de functies van OCMW-secretaris en veiligheidsconsulent kan echter in uitzonderlijke gevallen worden opgeheven, onder meer voor de kleinere OCMW's met een beperkt aantal personeelsleden waar de functie van veiligheidsconsulent alleen aan de OCMW-secretaris zelf kan worden toevertrouwd. In dat geval vervult hij alle taken waarmee de veiligheidsconsulent is belast en brengt hij verslag uit aan de Voorzitter van het OCMW of, in voorkomend geval, aan de Raad voor maatschappelijk welzijn.

Er wordt aan herinnerd dat de volgende mogelijkheden tevens bestaan:

- meerdere kleinere OCMW's kunnen een beroep doen op eenzelfde veiligheidsconsulent;*
- de kleinere OCMW's mogen de taak van veiligheidsconsulent toevertrouwen aan een erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst, mits machtiging van het Toezichtscomité.*

- 2.4. Mag de verantwoordelijke van de informaticadienst van een O.C.M.W. optreden als veiligheidsconsulent?

Een veiligheidsconsulent heeft als hoofdplicht om de verantwoordelijke voor het dagelijks bestuur van zijn instelling, op diens verzoek of op eigen initiatief, te adviseren omtrent alle aspecten van de informatieveiligheid.

De aanstelling van het afdelingshoofd van de informaticadienst als veiligheidsconsulent zou voor hem dan ook de verplichting inhouden om alle tekortkomingen en problemen op informatieveiligheidsvlak en die bijgevolg op zijn eigen dienst betrekking hebben te rapporteren aan het algemeen bestuur van zijn instelling.

Hierdoor zou één en dezelfde persoon tegelijkertijd rechter en partij spelen wat noch een objectieve controle noch de veiligheid zal bevorderen.

Hij zal immers niet snel geneigd zijn om problemen te melden aan de leiding die op de eigen dienst betrekking hebben.

Om deze reden lijkt de functie van verantwoordelijke van de informaticadienst niet te verzoenen met deze van veiligheidsconsulent.

- 2.5. Welke zijn de andere onverenigbaarheden met de opdracht van een veiligheidsconsulent in de schoot van een O.C.M.W.?

Een exhaustieve opsomming geven van alle functies die onverenigbaar zijn met de rol van veiligheidsconsulent is, gelet op de veelheid van bestaande functies, quasi onbegonnen werk. Men doet er beter aan geval per geval te evalueren en zich uit te spreken rekening houdend met de specificiteit van elke instelling. Het principe volgens hetwelk een persoon niet gelijktijdig controleur en gecontroleerde mag zijn, moet hierbij toegepast worden.

Wanneer we de huidige adviezen van het Toezichtscomité bekijken, kunnen we afleiden dat op zijn minst de onderstaande functies niet compatibel zijn met deze van veiligheidsconsulent:

- een leidende of managementfunctie in het centrum voor informatieverwerking;
- het hoofd van de informaticadienst;
- de coördinator informatisering;
- de verantwoordelijke toepassingsontwikkeling;
- het hoofd van de personeelsdienst;
- in het algemeen de verantwoordelijke van de betrokken dienst;
- ...

2.6. Mag één en dezelfde veiligheidsconsulent, op deeltijdse basis, bij verschillende kleine O.C.M.W.'s een veiligheidsopdracht waarnemen?

Het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 eist dat een veiligheidsconsulent voldoende beschikbare tijd zou krijgen met het oog op de correcte invulling van de hem toevertrouwde veiligheidsopdracht. De notie "voldoende beschikbare tijd" staat nergens gedefinieerd. Zij zal in functie van elke situatie moeten worden beoordeeld.

De functie van veiligheidsconsulent binnen een instelling van sociale zekerheid is niet noodzakelijk een voltijdse tijdsbesteding.

Verder is het voor iemand gemakkelijker deskundigheid te verwerven wanneer hij zich volledig op een specifieke materie kan concentreren en druppelsgewijs kan leren. Daarom is het raadzaam om dezelfde veiligheidsconsulent, op deeltijdse basis, bij verschillende kleine O.C.M.W.'s een veiligheidsopdracht te laten waarnemen. Zodoende kan hij zijn aandacht volledig toespitsen op de beveiliging van informatiesystemen en op termijn een deskundige worden in zijn vakgebied.

2.7. Enkele O.C.M.W.'s willen de functie van veiligheidsconsulent toevertrouwen aan een ambtenaar van de gemeente die reeds voor het O.C.M.W. en de gemeente de rol van preventieadviseur (term gebruikt in het kader van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk) op zich neemt. Is dit mogelijk?

Er bestaat een duidelijk onderscheid tussen enerzijds de preventieadviseur die zorg moet dragen voor het welzijn van de werknemers op het werk en anderzijds de veiligheidsconsulent die zal instaan voor de algemene informatieveiligheid van zijn instelling.

De eerstgenoemde heeft als belangrijkste taak de arbeidsveiligheid, de arbeidsomstandigheden en de gezondheid van de personeelsleden te vrijwaren en te bevorderen. De veiligheidsconsulent daarentegen heeft als taak om de informatiesystemen te beveiligen. Nochtans staan deze functies niet volledig los van elkaar. Ze zijn op bepaalde domeinen zelfs nauw verwant met elkaar (bv.: brandbeveiliging).

De samenvoeging van beide functies in hoofde van één persoon is dan ook niet onverenigbaar en kan zelfs worden aangeraden in het geval de preventieadviseur zijn opdracht op een deeltijdse basis waarneemt. Hierdoor vergroot hij immers de kans om zich voltijds te kunnen toelagen op veiligheidsvraagstukken wat op termijn alleen maar een positieve impact kan hebben op zijn competenties als veiligheidsspecialist.

De gelijktijdige uitoefening van de twee veiligheidsopdrachten kan slechts worden toegelaten onder strikte voorwaarden:

- de aangestelde persoon moet over voldoende tijd beschikken en hij moet een passende vorming volgen;
- de tijdsbesteding tussen de gemeente enerzijds en het O.C.M.W. anderzijds moet op voorhand duidelijk vastliggen;
- de functionele bevoegdheid van de preventieadviseur moet erkend worden door de verantwoordelijke van het dagelijks bestuur van het desbetreffende O.C.M.W.

2.8. Het secundair netwerk van het Ministerie van Sociale Zaken zal informaticatechnisch gezien beheerd worden door een derde, met name de SmalS-MvM. Is het niet noodzakelijk dat de veiligheidsconsulent van deze Maatschappij deelneemt aan de subwerkgroep “Informatieveiligheid” van het nieuw gecreëerde secundair netwerk?

Met het oog op de toetreding van de O.C.M.W.’s tot het netwerk van de sociale zekerheid werkt de SmalS-MvM in onderaanneming voor het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. In dit licht moet het Ministerie er op toezien dat de SmalS-MvM al zijn instructies, ook op veiligheidsvlak, nauwgezet uitvoert.

Teneinde de informatie-uitwisseling en de veiligheidsinspanningen te coördineren, zullen de veiligheidsconsulenten van de beide organisaties concrete samenwerkingsafspraken moeten maken. De deelname van de veiligheidsconsulent van de SmalS-MvM aan de vergaderingen van de subwerkgroep “Informatieveiligheid” van het Ministerie van Sociale zaken kan tot deze doelstelling bijdragen.

F. Ringelheim
Voorzitter